

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра господарського права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан юридичного факультету

Ярослав ЛАЗУР

« 19 » серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БІЗНЕС І ПРАВА ЛЮДИНИ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	081 Право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Бізнес і права людини» для здобувачів вищої освіти галузі знань **81 Право** спеціальності **081 Право** освітньої програми **Право**

Розробники: Токунова А.В. к.ю.н., доцент кафедри господарського права

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *господарського права*.

протокол № 11 від «18» червня 2024 року

Завідувач кафедри

Вадим РОШКАНЮК

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

протокол № 8 від «19» червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії

Павло ЧЕРЕВКО

© Кафедра господарського права, 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-й	1-й
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,5 самостійної роботи студента – 2	2-й	2-й
	Лекції:	
	22	8
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усно	Самостійна робота:	
	78	108

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Бізнес і права людини» є формування у здобувачів і здобувачок вищої освіти ступеня магістра спеціалізованих концептуальних знань щодо концепції бізнесу і прав людини, наявних підходів до регулювання сфери господарювання в контексті прав людини міжнародними організаціями та окремими країнами, та здатності критичного осмислення проблем щодо взаємовідношення та взаємозалежності господарської діяльності та прав людини.

Завдання курсу у свою чергу полягає у забезпеченні спроможності здобувачів і здобувачок розв'язувати складні задачі та проблеми, пов'язані із теоретичними основами та практикою застосування концепції бізнесу і прав людини, здатності до оригінального мислення та проведення власних наукових досліджень, враховуючи залучення України до євроінтеграційних процесів та спрямованість щодо сталого розвитку.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 9 Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 1 Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем стосовно взаємовідношення та взаємозалежності господарської діяльності та прав людини, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності;

СК 2 Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу та відповідної діяльності інших міжнародних організацій на правову систему України стосовно імплементації положень Керівних принципів ООН з питань бізнесу і прав людини;

СК 3 Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, Міжнародного Білля про права людини та інших документів у сфері прав людини на розвиток правової системи та правозастосування у сфері господарської діяльності в Україні;

СК 4 Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України стосовно сфери бізнесу і прав людини;

СК 5 Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права стосовно сфери бізнесу і прав людини;

СК 6 Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію стосовно взаємовідношення та взаємозалежності господарської діяльності та прав людини;

СК 9 Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності у питаннях взаємовідношення та взаємозалежності господарської діяльності та прав людини;

СК 10 Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування щодо питань бізнесу і прав людини;

СК 13 Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень стосовно питань взаємовідношення та взаємозалежності господарської діяльності та прав людини з належною аргументацією.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Бізнес і права людини**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 03 Іноземна мова за професійним спрямуванням
- ОК 07 Актуальні проблеми конституційного права та процесу
- ОК 08 Міжнародне приватне право

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Бізнес і права людини**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (РН):

Програмні результати навчання	Шифр РН
Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	РН 1
Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.	РН 3
Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.	РН 4
Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.	РН 6
Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	РН 7
Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.	РН 9
Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.	РН 10
Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.	РН 12
Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.	РН 13
Брати продуктивну участь у розробці проєктів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.	РН 16
Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.	РН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Бізнес і права людини»:

Програмні та очікувані результати навчання	Шифр РН
Оцінювати природу та характер суспільних процесів та механізмів правового регулювання взаємовідношення та взаємозалежності господарської діяльності та прав людини.	РН 1
Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, статистичні та інші стосовно наявних підходів до регулювання сфери господарювання в контексті прав людини міжнародними організаціями та окремими державами, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.	РН 3
Здійснювати презентацію свого дослідження відносно концепції бізнесу і прав людини, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.	РН 4
Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи щодо взаємовідношення та взаємозалежності господарської діяльності та прав людини.	РН 6
Дискутувати зі складних правових проблем щодо взаємовідношення та взаємозалежності господарської діяльності та прав людини, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	РН 7
Генерувати нові ідеї щодо шляхів імплементації концепції бізнесу і прав людини та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.	РН 9
Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права у сфері бізнесу і прав людини та стосовно забезпечення сталого розвитку.	РН 10
Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, зокрема в контексті забезпечення сталого розвитку та поваги бізнесу до прав людини, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.	РН 12
Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів, які ґрунтуються на концепції бізнесу і прав людини, зокрема, щодо належної обачності щодо прав людини та навколишнього середовища, забезпечення доступу до засобів правового захисту та інші.	РН 13
Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, спрямованих на імплементацію Керівних принципів ООН з питань бізнесу і прав людини, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.	РН 16
Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування стосовно взаємовідношення та взаємозалежності господарської діяльності та прав людини у різних сферах професійної діяльності.	РН 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях; виконання індивідуальних та групових

теоретико-прикладних завдань під час аудиторних занять та самостійної роботи студента; виконання тестових завдань, а також модульних контрольних робіт; залік (іспит).

Методи навчання: пошуковий метод; пояснювально-ілюстративний метод; метод проблемного викладу; дослідницький метод; робота в малих групах тощо. У ході викладання навчальної дисципліни будуть застосовуватись також словесні методи (пояснення, розповідь, навчання бесіда, навчальна дискусія та дебати, «мозкові штурми», та ін.) і практичні методи (дослідження та їх презентація, практичні роботи, використання кейсів для аналізу, та ін.). Самостійна робота, зокрема, включає: вивчення теоретичних аспектів, що стосуються навчальної дисципліни «Бізнес і права людини» насамперед на основі прослуханого лекційного матеріалу; поглиблене вивчення окремих питань передбачених тем (дослідження наукової літератури на задану тему та пошук додаткової інформації, в тому числі правозастосовного характеру); підготовку до семінарських занять; узагальнення вивченого матеріалу перед іспитом тощо.

Аудиторна та самостійна робота студента забезпечується всіма необхідними навчально-методичними засобами, задля належного вивчення навчальної дисципліни чи окремої її теми, а саме: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями. Вивчення дисципліни включає в собі й дистанційну організацію навчання, зокрема, в системі Moodle та за допомогою платформ Google (Google Meet, Classroom тощо).

Система оцінювання результатів навчання студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та семінарські заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Бали нараховуються за таким співвідношенням:

- за роботу на семінарських заняттях (участь в обговоренні теми): 25% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 25;
- захист виконаного індивідуального завдання №1 перед групою (у формі есе або презентації): 25% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 25;
- виконане індивідуальне завдання №2 (у формі підготовки добірки кейсів щодо порушень прав людини з боку закордонних чи національних суб'єктів господарювання): 25% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 25;
- залік (фінальний тест): 25% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 25.

Форма підсумкового семестрового контролю - залік.

Поточний контроль з навчальної дисципліни проводиться в таких формах: активна робота на лекційних та семінарських заняттях (зокрема, активна участь у дискусії та презентації матеріалу), написання реферативних робіт, тестування тощо.

Методи поточного контролю: усний та письмовий.

Форма модульного контролю: написання модульної контрольної роботи, включаючи описові та практичні завдання, а також тести.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів: рівень знань; володіння понятійно-категорійним апаратом; вміння узагальнювати набуті знання за окремими темами та вміння робити обґрунтовані висновки, наявність навичок і прийомів виконання практичних завдань тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	10	50
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні		Під час семінарських занять
Написання та захист індивідуальних робіт		Під час семінарських занять
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	Зараховано
82 - 89	B	Добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	Задовільно	
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти, а до підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни – студенти, які отримали не менше 35 балів (враховуються як результати модульної контрольної роботи та поточного контролю під час семінарської та самостійної роботи студента).

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (менше 34 балів), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1	Тема 1. Передумови та етапи розвитку концепції бізнесу і прав людини у світі. Нормативно-правове забезпечення сфери бізнесу і прав людини: наявний міжнародний контекст та кращі зарубіжні практики.
	Тема 2. Стан розвитку та нормативно-правове забезпечення сфери бізнесу і прав людини в Україні. Роль господарського права у даному процесі.
	Тема 3. Обов'язок держави захищати права людини.
	Тема 4. Корпоративна відповідальність щодо поваги бізнесу до прав людини.
	Тема 5. Доступ до засобів правового захисту.
	Тема 6. Роль концепції бізнесу і прав людини в досягненні цілей Порядку денного сталого розвитку на період до 2030 року.
	Тема 7. Бізнес і права людини в імплементації положень Європейського зеленого курсу.
	Тема 8. Врахування гендерного аспекту в розвитку тематики бізнесу і прав людини.
	Тема 9. Концепція бізнесу і прав людини в умовах конфлікту та постконфліктного відновлення. Бізнес і права людини в транзитивному правосудді: особливості застосування.
	Тема 10. Перспективи розвитку концепції бізнесу і прав людини. Розробка в міжнародному праві юридично зобов'язуючого інструмента для регулювання діяльності транснаціональних корпорацій та інших суб'єктів господарської діяльності.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль						
Тема 1. Передумови та етапи розвитку концепції бізнесу і прав людини у світі. Нормативно-правове забезпечення сфери бізнесу і прав людини: наявний міжнародний контекст та кращі зарубіжні практики.	12	2	2	-	-	8
Тема 2. Стан розвитку та нормативно-правове забезпечення сфери бізнесу і прав людини в Україні. Роль господарського права у даному процесі.	12	2	2	-	-	8
Тема 3. Обов'язок держави захищати права людини.	12	2	2	-	-	8
Тема 4. Корпоративна відповідальність щодо поваги бізнесу до прав людини.	12	2	2	-	-	8
Тема 5. Доступ до засобів правового захисту.	11	2	2	-	-	7
Тема 6. Роль концепції бізнесу і прав людини в досягненні цілей Порядку денного сталого розвитку на період до 2030 року.	12	2	2	-	-	8
Тема 7. Бізнес і права людини в імплементації положень Європейського зеленого курсу.	11	2	2	-	-	7
Тема 8. Врахування гендерного аспекту в розвитку тематики бізнесу і прав людини.	12	2	2	-	-	8
Тема 9. Концепція бізнесу і прав людини в умовах конфлікту та постконфліктного відновлення. Бізнес і права людини в транзитивному правосудді: особливості застосування.	12	2	2	-	-	8
Тема 10. Перспективи розвитку концепції бізнесу і прав людини. Розробка в міжнародному праві юридично зобов'язуючого інструмента для регулювання діяльності транснаціональних корпорацій та інших суб'єктів господарської діяльності.	12	2	2	-	-	8
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	120	22	20	-	-	78
Разом за семестр	120	22	20	-	-	78

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Тема 1. Передумови та етапи розвитку концепції бізнесу і прав людини у світі. Нормативно-правове забезпечення сфери бізнесу і прав людини: наявний міжнародний контекст та кращі зарубіжні практики.	10,5	0,5	-	-	-	10
Тема 2. Стан розвитку та нормативно-правове забезпечення сфери бізнесу і прав людини в Україні. Роль господарського права у даному процесі.	13,5	1	0,5	-	-	12
Тема 3. Обов'язок держави захищати права людини.	13,5	1	0,5	-	-	12
Тема 4. Корпоративна відповідальність щодо поваги бізнесу до прав людини.	11	0,5	0,5	-	-	10
Тема 5. Доступ до засобів правового захисту.	11	0,5	0,5	-	-	10
Тема 6. Роль концепції бізнесу і прав людини в досягненні цілей Порядку денного сталого розвитку на період до 2030 року.	13,5	1	0,5	-	-	12
Тема 7. Бізнес і права людини в імплементації положень Європейського зеленого курсу.	13,5	1	0,5	-	-	12
Тема 8. Врахування гендерного аспекту в розвитку тематики бізнесу і прав людини.	11	0,5	0,5	-	-	10
Тема 9. Концепція бізнесу і прав людини в умовах конфлікту та постконфліктного відновлення. Бізнес і права людини в транзитивному правосудді: особливості застосування.	11	1	-	-	-	10
Тема 10. Перспективи розвитку концепції бізнесу і прав людини. Розробка в міжнародному праві юридично зобов'язуючого інструмента для регулювання діяльності транснаціональних корпорацій та інших суб'єктів господарської діяльності.	11,5	1	0,5	-	-	10
Усього годин	120	8	4	-	-	108

6.3. Теми семінарських занять

№	Тема	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Передумови та етапи розвитку концепції бізнесу і прав людини у світі. Нормативно-правове забезпечення сфери бізнесу і прав людини: наявний міжнародний контекст та кращі зарубіжні практики.	2	-

2.	Стан розвитку та нормативно-правове забезпечення сфери бізнесу і прав людини в Україні. Роль господарського права у даному процесі.	2	0,5
3.	Обов'язок держави захищати права людини.	2	0,5
4.	Корпоративна відповідальність щодо поваги бізнесу до прав людини.	2	0,5
5.	Доступ до засобів правового захисту.	2	0,5
6.	Роль концепції бізнесу і прав людини в досягненні цілей Порядку денного сталого розвитку на період до 2030 року.	2	0,5
7.	Бізнес і права людини в імплементації положень Європейського зеленого курсу.	2	0,5
8.	Врахування гендерного аспекту в розвитку тематики бізнесу і прав людини.	2	0,5
9.	Концепція бізнесу і прав людини в умовах конфлікту та постконфліктного відновлення. Бізнес і права людини в транзитивному правосудді: особливості застосування.	2	-
10.	Перспективи розвитку концепції бізнесу і прав людини. Розробка в міжнародному праві юридично зобов'язуючого інструмента для регулювання діяльності транснаціональних корпорацій та інших суб'єктів господарської діяльності.	2	0,5
Разом		20	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Передумови та етапи розвитку концепції бізнесу і прав людини у світі. Нормативно-правове забезпечення сфери бізнесу і прав людини: наявний міжнародний контекст та кращі зарубіжні практики.	8	10
2.	Стан розвитку та нормативно-правове забезпечення сфери бізнесу і прав людини в Україні. Роль господарського права у даному процесі.	8	12
3.	Обов'язок держави захищати права людини.	8	12
4.	Корпоративна відповідальність щодо поваги бізнесу до прав людини.	8	10
5.	Доступ до засобів правового захисту.	7	10
6.	Роль концепції бізнесу і прав людини в досягненні цілей Порядку денного сталого розвитку на період до 2030 року.	8	12
7.	Бізнес і права людини в імплементації положень Європейського зеленого курсу.	7	12
8.	Врахування гендерного аспекту в розвитку тематики бізнесу і прав людини.	8	10
9.	Концепція бізнесу і прав людини в умовах конфлікту та постконфліктного відновлення. Бізнес і права людини в транзитивному правосудді: особливості застосування.	8	10

10.	Перспективи розвитку концепції бізнесу і прав людини. Розробка в міжнародному праві юридично зобов'язуючого інструмента для регулювання діяльності транснаціональних корпорацій та інших суб'єктів господарської діяльності.	8	10
Разом		78	108

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні джерела

1. Бізнес та права людини в Україні як умова та рушій сталого розвитку у контексті впровадження керівних принципів ООН з питань бізнесу та прав людини в Україні. І. Федорович, О. Митник, Д. Нагаївська, А. Санченко, М. Саприкина, Н. Сондербай, А. Токунова, О. Уварова. Дослідження. ПРООН, Київ. 2022. 324 с.
2. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Ст. 3103.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована із заявою Законом України № 1678-VII від 16 вересня 2014 р. Офіційний вісник України. 2014 р. № 75. Т. 1. С. 83. Ст. 2125.
4. Human rights and transnational corporations and other business enterprises: Resolution adopted by the Human Rights Council on 16 June 2011, A/HRC/RES/17/4.
5. Recommendation CM/Rec(2016)3 of the Committee of Ministers to member States on human rights and business, adopted by the Committee of Ministers on 2 March 2016 at the 1249th meeting of the Ministers' Deputies.

Допоміжні джерела

1. Гулевська, Л. Адашис. Концепція бізнесу та прав людини в контексті сучасних глобальних трендів. Філософія права і загальна теорія права. 2021. №1. С. 48–63.
2. Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй. Поглиблена процедура належної обачності щодо прав людини для бізнесу за несприятливих обставин, спричинених конфліктом: Посібник. Нью-Йорк, Сполучені Штати Америки, 2022. 62 с.
3. Санченко А.Є. Про систему засобів захисту прав у контексті Керівних принципів ООН з питань бізнесу та людини. Економіка та право. 2020. № 1. С. 19-27.
4. Санченко А.Є. Бізнес і права людини у постконфліктному відновленні: міжнародні та вітчизняні правові засади. Сфера життєдіяльності міста: економіко-правові проблеми постконфліктного відновлення: матеріали Круглого столу (29 вересня 2020 р., м. Київ). Наук. ред. В.А. Устименко. НАН України. ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України». Київ, 2020. С.118-130.
5. Соціально відповідальне ведення бізнесу – складова сталого розвитку. Збірник матеріалів за результатами Всеукраїнського конкурсу наукових робіт. / За заг. ред. Устименка В.А.; ред.-упоряд. Санченко А.Є.; упоряд. Сошников А.О., Токунова А.В. Київ, 2022. 395 с.
6. Токунова А., Рошканюк В. Роль концепції бізнесу і прав людини у досягненні цілей «зеленої» енергетичної трансформації в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право Розділ. 2023. №78. С. 281–285.
7. Токунова А. Повага бізнесом прав людини як інструмент реалізації «планетарного» аспекту Порядку денного у сфері сталого розвитку. Соціально відповідальне ведення

- бізнесу – складова сталого розвитку: Збірник матеріалів за результатами Всеукраїнського конкурсу наукових робіт. / за заг. ред. В. Устименка; ред.-упоряд. Санченко А.Є.; упоряд. Сошников А.О., Токунова А.В. Київ, 2022. С. 187-199.
8. Токунова А. Шляхи розвитку концепції бізнесу і прав людини в господарському законодавстві України. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2022. №6. С. 170–176.
 9. Токунова А. Просування гендерної рівності в контексті Керівних принципів ООН з питань бізнесу та прав людини. Просування поваги прав людини у сфері бізнесу в контексті імплементації Цілей сталого розвитку в Україні: зб. наук.-практич. матер. / За наук. ред. В. А. Устименка. Київ : НАН України, Інститут економіко-правових досліджень, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, 2020. С. 123-134.
 10. Уварова О. Бізнес і права людини в умовах конфлікту: міждисциплінарні пошуки нової концепції. Філософія права і загальна теорія права. 2019. №1. С. 112–129.
 11. Бізнес і права людини в Україні: проблеми та рішення під час війни і повоєнного відновлення. збірник матеріалів II-го Всеукраїнського конкурсу наукових робіт. / За заг. ред. Устименка В.А.; ред.-упоряд. Санченко А.Є., Градобоева Є.С., упоряд. Єршов В.В. Київ: ВАІТЕ, 2023. 408 с.
 12. Aparac J. Business, Human Rights, and Transitional Justice: Overcoming the Regulatory Dysfunction of International Law. *Global Business Law Review*. 2022. Volume 10, №24. С. 24–57.
 13. Gustafsson M. The politics of supply chain regulations: Towards foreign corporate accountability in the area of human rights and the environment? M. Gustafsson, A. Schilling-Vacaflor, A. Lenschow. *Regulation & Governance*. 2023. Available at: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/rego.12526>.
 14. O'Brien C. Business and human rights - A handbook for legal practitioners. Council of Europe. 2019. 202 p. Available at: <https://edoc.coe.int/en/fundamental-freedoms/7785-business-and-human-rights-a-handbook-for-legal-practitioners.html>.
 15. Wettstein F. The History of 'Business and Human Rights' and its Relationship with 'Corporate Social Responsibility'. *Research Handbook on Human Rights and Business*. 2020. Law. P. 23–45. Available at: https://www.researchgate.net/publication/341164048_The_History_of_'Business_and_Human_Rights'_and_its_Relationship_with_'Corporate_Social_Responsibility'.
 16. Токунова А.В., Рошканюк В.М. Роль концепції бізнесу і прав людини у досягненні цілей «зеленої» енергетичної трансформації в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2023. Вип. 78(1). С. 281-285.
 17. Токунова А. В., Рошканюк В.М. Перспективи імплементації Цілей сталого розвитку в Україні: поточний стан та аспект поваги бізнесу до прав людини. Цілі сталого розвитку в аспекті зміцнення національного та міжнародного правопорядку: міжнародна науково-практична конференція (Запоріжжя-Львів-Одеса-Ужгород-Харків-Чернівці, 27 жовтня 2023 року). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. С. 466-469.
 18. Рошканюк В.М., Токунова А.В., Бай О.С. Гендерний аспект у питанні зміни клімату та зеленої енергетичної трансформації в контексті євроінтеграційних процесів. Аналітично-порівняльне правознавство. 2024. № 4. С.747 – 754. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.120>
 19. Токунова А.В., Бай О.С., Чавостін Д. Концепції поваги бізнесу до прав людини та організаційної культури підприємств: міждисциплінарний підхід. П'яті наукові читання пам'яті академіка В.К. Мамутова: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Київ, 28 червня 2024 р. Київ-Чернігів : Десна Поліграф, 2024. С.195-199.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://www.portal.rada.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua> - офіційний веб-сайт Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> - офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.court.gov.ua> - офіційний веб портал судової влади в Україні
5. <https://supreme.court.gov.ua> - офіційний веб-сайт Верховного України
6. <http://www.reyestr.court.gov.ua> - єдиний реєстр судових рішень в Україні.
7. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.
8. <http://www.catalogue.nplu.org> - Національна парламентська бібліотека України.
9. <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/cili-stalogo-rozvitku-ta-ukrayina> - Урядовий Портал: Цілі сталого розвитку та Україна.
10. <https://globalcompact.org.ua/> - Глобальний договір ООН в Україні.
11. <https://www.business-humanrights.org/en/> - Business and Human Rights Resource Centre.
12. <https://www.ohchr.org/en/business-and-human-rights> - OHCHR and business and human rights.
13. <https://www.ohchr.org/en/hrc-subsiidiary-bodies/united-nations-forum-business-and-human-rights> -United Nations Forum on Business and Human Rights.
14. <https://globalnaps.org/> - National Action Plans on Business and Human Rights
15. <https://www.businesscalltoaction.org/> - The Business Call to Action.